

Εμπειρία ζωής ή εμπόριο θανάτου;

Σταχυολογώντας αντιδράσεις από τις ΗΠΑ, την «πατρίδα» της έκθεσης «Bodies».

«Τι διδάσκει, λοιπόν, αυτή η έκθεση;»

Τον Ιούνιο του 2007, η Ιλβίν Κατζ παραιτήθηκε μετά από 11 χρόνια συντονιστικής εργασίας στο Μουσείο Επιστημών Κάρνεγκι του Πίτσμπουργκ, διαμαρτυρούμενη για τη φιλοξενία της έκθεσης από το μουσείο, και κατήγγειλε: «Τι διδάσκει, λοιπόν, αυτή η έκθεση τα εκατομμύρια των επισκεπτών της; Οτι άπαξ και αποβιώσει κάποιος, μπορούμε χωρίς πρόβλημα να πάρουμε το σώμα του χωρίς τη συγκατάθεσή του (ακόμη καλύτερα αν είναι ανώνυμος και ξένος), να το πλαστικοποιήσουμε, να το γδάρουμε, να το πετσόκόψουμε και να το στήσουμε με ένα αθλητικό αξεσουάρ, για να το χαζεύουν άνθρωποι κάθε ηλικίας. Διδάσκει ότι δεν υπάρχει τίποτα το μεμπτό στην εκμετάλλευση νεκρού με σκοπό το κέρδος, εφόσον γίνεται στο όνομα της επιστήμης, της εκπαίδευσης ή της τέχνης. (...) Όταν αποκτηνώσουμε νεκρούς, γίνεται ευκολότερο να αποκτηνώσουμε τους ζωντανούς».

«Παρουσιάζουν λείψανα, αποκομίζουν κέρδη»

Το Μάιο του 2008 ο γενικός εισαγγελέας της πολιτείας της Νέας Υόρκης ολοκλήρωσε την έρευνά του σε σχέση με την προέλευση των πτωμάτων, καταλήγοντας πως «η αδυσώπητη αλήθεια είναι πως η Premier Exhibitions έχει αποκομίσει κέρδη παρουσιάζοντας τα λείψανα ατόμων τα οποία ενδεχομένως βασανίστηκαν και εκτελέστηκαν στην Κίνα. Ο σεβασμός προς τους νεκρούς και ο σεβασμός προς το κοινό απαιτεί κάτι περισσότερο από τη διαβεβαίωση της Premier ότι δεν συντρέχει λόγος ανησυχίας». Η εταιρεία υποχρεώθηκε να αποζημιώσει επισκέπτες που αγνοούσαν τη νεφελώδη προέλευση των εκθεμάτων και αισθάν-

θηκαν θιγμένοι από τα μαντάτα, ενώ εφεξής στην πολιτεία της Νέας Υόρκης η έκθεση αληθινών ανθρώπινων σωμάτων πρέπει να συνοδεύεται από σαφή τεκμηρίωση σχετικά με τα αίτια θανάτου και τη συγκατάθεση του νεκρού για παρόμοια χρήση. Ανάλογη νομοθετική ρύθμιση ψηφίστηκε και στις πολιτείες της Ουάσιγκτον και της Καλιφόρνια.

«Γιατί το κοινό δεν θορυβείται;»

Το Σεπτέμβριο του 2007, η Ανίτα Αλεν, καθηγήτρια Βιοηθικής στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια, εξέφρασε σοβαρή ανησυχία για το γεγονός ότι «πληρώνουμε για να χάσουμε μπροστά σε ανθρώπινα λείψανα» και κατέληξε: «Γιατί το κοινό δεν θορυβείται από την έκθεση; Προφανώς, τόσα εκατομμύρια συμφωνούν πως τα οικονομικά,

παιδευτικά και επιστημονικά οφέλη υπερσκελίζουν το οποιοδήποτε ηθικό κόστος. Διαφωνώ. Κι ούτε μπορώ να βάλω σαφή όρια μεταξύ του κακόγουστου και του ανήθικου ή, εν κατακλείδι, μεταξύ του εμπορίου και της επιστήμης, της εκπαίδευσης και της ψυχαγωγίας, της τέχνης και του κίτς».

«Αντίστοιχο της πορνογραφίας»

Λίγους μήνες νωρίτερα, ο καθηγητής Ηθικής και Πολιτισμού στο πανεπιστήμιο Μπέιλορ, Τόμας Χιμπερ, ανέφερε σε άρθρο του στο New Atlantis: «Η απλή διαβεβαίωση πως αυτό που κάνει η έκθεση είναι ουσιαστικά να καταρρίπτει τα ταμπού μας σχετικά με το νεκρό σώμα, δεν αρκεί. Με αυτή τη λογική, κάλλιστα θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί πως η πορνογραφία μπορεί να διαπαιδαγωγήσει σεξου-

αλικά, όταν το μόνο που κάνει το πορνό είναι να περιορίζει το σεξ στον χειρισμό επιμέρους μελών του σώματος, απεκδυμένα από οποιαδήποτε ευρύτερη ανθρώπινη σημασία. Στην πραγματικότητα, αυτό που παρουσιάζει η έκθεση δεν είναι το μυστήριο του θανάτου· είναι η αναγωγή σωμάτων σε αδρανή, πλαστικοποιημένα μέλη προς τέρψιν των θεατών. Κοντολογίς, μια πορνογραφία του νεκρού ανθρώπινου σώματος».

«Σαν καρναβάλι του 19ου αιώνα»

Στην ιστοσελίδα Pittsburgh Catholic, ο αρθρογράφος Ρόμπερτ Λόγκουντ σημειώνει το Νοέμβριο του 2008: «Εύκολα μπορεί κανείς να αντιστοιχίσει την έκθεση με τις καρναβαλικές παρουσιάσεις ανθρώπινων τεράτων του 19ου αιώνα, παρά με τη σύγχρονη επιστήμη.